

Doživeli smo približno sliko delovnega dne, boljše noči — našega knapa, ki se do pasu gol upira v sveder na stisnjeni zrak, udriha s »piko« predse v črno steno, potiska pred seboj težki »hant« in si v potu, v vlažnem in težkem ozračju, vedno v mrtvaško srajo obleden, stisnjenih usten služi svoj trdi kruh.

Na skupnem kosilu v rudniški restavraciji, ki se ga je poleg ravnatelja in kisovskega obratovodje udeležil tudi obratovodja Kotedskega rova inž. g. Mastnak, je bilo izmenjanih več napitnic. Ravnatelj je posebej

poudaril pomen učitelja za narodno prosveto in vzgojo značajev na podlagi praktičnega izpopolnjevanja, h koncu pa je obljubil nadaljnjo naklonjenost. Po prisrčnem razmenku in toplim slovesu so se udeleženci odpeljali na svoja mesta. Naj na tem mestu še enkrat izrečemo iskreno zahvalo ravnatelju rudniškega obrata inž. g. Vitoldu Biskupskemu za nepričakovano ljubezniv sprejem in nepozabne vtise, ki smo jih bili po njegovi naklonjenosti deležni. Srečno!

—mi—

† Josip Mazi

Pretekli teden so položili k večnemu počitku direktorja I. državne realne gimnazije v Ljubljani gosp. Josipa Mazija.

Učiteljstvo dravske banovine se ga spominja kot prosvetnega načelnika, ki je vodil strogo objektivno in nepristransko prosvetni oddelek v Ljubljani od julija 1931. do septembra 1933.

Blagopokojni Josip Mazi se je rodil 24. januarja 1872. v Žireh in je po dovršenih študijah na realki v Ljubljani in univerzi, prišel kot profesor l. 1901. na isti zavod, kjer je dočvrstil srednjo šolo. Tu je ostal z malo prekinitvijo do svoje smrti.

Varčevanje

Varčevanje ni nikak abstrakten pojem, temveč poseben način gospodarjenja, ni osebna zadeva posameznika, ampak vedno bolj se kaže vez med njim in splošnim napredkom narodnega gospodarstva. Varčevanje dobiva socialen pomen, ker nima od njega koristi le varčevalec, ampak celokupno narodno gospodarstvo. Vsak posamezen varčevalec soustvarja kapital, ki ga potrebujemo za ustvarjanje novih dobrin s produktivnimi investicijami, za dvig kmetijstva, obrti, industrije in trgovine. Od razmaha domačega gospodarstva, od porasta domačega kapitala pa ima v prvi vrsti korist narod, posamezni član naroda, ki si je kapital ustvaril. Ne pomaga gonja proti tujemu kapitalu, dokler nimamo svojega lastnega.

Varčevanje samo pa še ni vse. Res je predpogoj štednje, da se ne troši nesmotno

in po nepotrebnem. Ni pa to edini pogoj. Dobre in vrednote, ki so ostale nepotrošene, se morajo v prid splošnosti razumno izkoristiti. S tem pa je tudi že povedano, da ne hraniti oni, ki doma denar desavuirajo. Ravno to desavuiranje denarja je eden glavnih faktorjev, ki so povzročili današnje pomanjkanje gotovine. Vzrok naše gospodarske krize ni toliko zunanji, kakor predvsem notranji in ena glavnih težav obstoji v tem, da denarna sredstva niso osredotočena v denarnih zavodih. Če odstranimo ta vzrok, denarno krizo, bo sam od sebe odpadel velik del gospodarskih težav. Le če se denar redno steka in odteka v denarnih zavodih, lahko ti regulirajo gospodarsko življenje, dvigajo s tem življenjski standard, dvigajo dohodek posameznikov in zbirajo prihranke — kapital.

knjiga hoče prispevati k agrarni ideologiji, ki jo je zgradil dr. Anton Radič.

Od posebnih zgodovinskih tem stoji še vedno v središču interesa veliki hrvatski upor od 1573. kakor kaže serija člankov, ki jih je priobčil Milan Durman v levičarsko-radikalni zagrebški reviji »Književnik« (letnik IX.) pod naslovom »Hrvatska seljačka buna 1573«.

Kot obsežno enciklopedijo tega vprašanja je treba smatrati zbirko študij, katero je izdal Miloslav Stojadinović pod naslovom »Naše selo« (Beograd 1930). Ta zbirka obsega 109 razprav zgodovinske, pravne, družboslovne, narodopisne, gospodarske, zemljepisne in kulturne vsebine, ki osvetljujejo to vprašanje od vseh strani.

Specialno in obenem tudi splošno razpravlja o družabnih vprašanjih marljivi reformni borec Z. Vidačević v svoji knjigi »Naši socialni problemi« (Beograd 1935), kjer prinaša mnogo konkretnih predlogov za korenito družabno politiko.

Družabne probleme obravnava tudi Rastko Purić v knjigi »Naličje« (Skoplje 1934). To je zbirka člankov, ki so bili priobčeni v reviji »Vardare«.

Znanstvenega značaja je dalje važno delo Dragoljuba Jovanovića »Agrarna politika« (Beograd 1930). Programatično je zasnoval tudi Oto Frangeš svojo »Agrarno reformo v Jugoslaviji« (Zagreb 1935). Z vprašanji zadružništva se pečata dva spisa T. Krajčinca in sicer »Problem zadružništva« (Skoplje 1931) in »Cilj i razvoj zadružništva« (Skoplje 1931). Vprašanje vaške razdolžitve skušata rešiti J. M. Komadin in »Problem seljačkih dugova« (Beograd 1934) in Milan Ivšić »Seljačko razdružje« (Zagreb 1936).

Vprašanja vaške socialne higiene obravnava več publikacij, ki jih izdaja centralni higijski zavod v Beogradu pod naslovom »Zbornik zdravstvenih proučevanj i ispitivanja sela i narodnih života«. Tu so izšla odlična dela A. Petrovića »Raspored radnog vremena u jednoj seoskoj porodici u Rušnjaku« (1934), »Male Pčelice. Tuberkuloza. Narodna

Splošne vesti

VI. BANOVINSKA SKUPŠČINA JUJ SEKCIJE ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI.

Dnevni red banovinske skupščine dopolnjujemo z novo točko: »Eventualne volitve, ako bodo odobrena nova pravila.« Ta točka je kot 4. na dnevnem redu skupščine dne 11. julija. Sledi ji 5. Proračun za leto 1936./37. in 6. Resolucija.

JUU — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Ivan Dimnik, s. r., Metod Kumelj, s. r., predsednik, tajnik.

ZAZNAMEK POČITNIŠKIH TEČAJEV ZA UČITELJSTVO.

I.

Merkantilni tečaj za izobrazbo učiteljev na strokovnih šolah v Ljubljani, od 6. VII. do 1. VIII. 1936. (Kr. banska uprava dravske ban. v Ljubljani, gl. U. T., št. 37.)

II.

Učit. počitniški tečaj v Novem Vinodolu v Hrv. Primorju, 20. VII.—15. VIII. 1936. (Zagrebska sekcija JUJ, gl. U. T., št. 41.)

III.

Počitniški tečaj delovne šole v Crikvenici, 7. VII.—14. VIII. 1936. (Banovinski odbor P. R. K. v Zagrebu, gl. U. T., št. 41.)

IV.

Gospodinjstvo-kuharski tečaj za učiteljice v Ljubljani, 2.—30. VII. 1936. (Višja gospodinjstva škola dr. Krekova v Ljubljani, gl. U. T., št. 42.)

V.

Pedagoški tečaj v Ljubljani, 17.—22. VIII. 1936. (Pedagoško društvo v Ljubljani, gl. U. T., št. 43.)

VI.

Uvodni in metodični tečaj za učiteljice gosp. nadležnih šol v Mariboru. (Dekl. zaveza »Vesna« v Mariboru; 3.—14. VIII. 1936., gl. odlok kr. ban. uprave III. No. 3992/1.)

VII.

Počitniški tečaj delovne šole na Rabu, 7. VII.—14. VIII. 1936. (Banov. odbor P. R. K. v Zagrebu.)

VIII.

Počitniški tečaj za ročna dela v Zagrebu in na Korčuli. Prvi 3.—30. VII., drugi 20. VII. do 15. VIII. 1936. (Prijava: Marjan Markovac, Zagreb, Srebrnjak 19.)

— Tečaj za izdelovanje geografskih reliefov namerava prirediti JUJ — sekcija za dravsko banovino. Tečaj se bo vršil med banovinsko in glavno skupščino in bo trajal 14 dni. Prijavnina znaša do 20 udeležencev 120 Din, ako pa jih bo 30 ali več pa 100 Din. Za udeležence je preskrbljena prehrana in prenočišče po nizki ceni. Prijave je treba poslati na JUJ — sekcija za dravsko banovino. — Iz delovnega programa je razvidno sledeče: Pouk se bo vršil dopoldne 3 ure, popoldne pa 2 uri. Obravnavalo se bo v začetku čitanje kart, orientacijo, kako nastane karta, primerjava karte s pokrajino, zgodovinske slovi, kartografije, podajanje terena v karti in slednjič izdelovanje terenskih plastičnih slik.

— Popravek. V zadnji številki »Učiteljskega tovariša« je na 3. strani 4. kolone zgoraj spremenil tiskarski škrat v 7. vrsti v JRZ kratko JUZ kar pomenja JUJ.

medicina — Studenica. Ishrana seljaka. Ekonomsko stanje. Lična higijena. O religioznem osecanju. (1934), ter knjiga »Privreda i izdrževanje jedne seoske porodice« od St. Z. Ivanovića, (1934).

Od že imenovanega Slobodana Z. Vidačevića bi bilo tu imenovati še delo »Tuberkuloza i sifilis sa gledišta socijalne politike« (Beograd 1932).

Dragocene podatke je zbral Petar Z. Petrović v zbirki »Prilozi psihologiji seoskih mladića« (Beograd 1936), ki vsebujejo zlasti prispevke o oblikah in nagibih družabnosti in združevanja mladine. Poleg odgovorov, ki ga je napisal izdajatelj Petrović slede v tej zbirki sledeči prispevki: Slobodan Popović (»Prilog psihologiji mladog ispitičaca«), Lj. Bajić (»O druženju seoskih dečaka i mladića«), Polni nagon i težnja za isticanjem kod seoskih mladića«, B. Đorđević (»Društvene veze seoskih mladića«), in »Osećanje stida kod seoske mladeži«, T. Kostić (»O društvenom osećanju kod seoske mladeži«) in končno M. Dunjić (»Ka psihologiji šale i vica kod seoskih mladića«). Ta lepa zbirka je izšla v »Etnološki knjižnici« iz založbe »Knjižarnica Drag. Petrovića, Beograd.

Vtiske sugestivne sile je oblikoval Louis Adamić v svoji sijajni knjigi »The Native's Return« (New York 1934). Zlasti poglavja o neki slovenski svatbi in o smrti nekega slovenskega kmeta so mojstrovine oživljajoče umetnosti. Plastično nič manj učinkoviti nista tudi poglavji »A Village of Lonely Women« in »Doctor Hercules«.

Končno naj še opozorimo, da pripravljata dr. V. Maček in Rudolf Herceg izdajo zbrani spisov dr. Antona Radića in sicer v založbi Seljačke sloge v Zagrebu, Strossmayerov trg 12. Predvidenih je 20 zvezkov, ki stanejo v subskripciji 500 Din. (Mgr.)

Zgornji obris priobčujemo iz »Prager Presse« od 14. junija t. l., ker mislimo, da smo ustregli s tem marsikateremu tovarišu, ki skuša svoje naloge na vasi vsestransko osvetliti in razumeti. (Op. uredn.)

— »Učiteljski tovariš« bo izhajal med počitnicami le vsak drugi teden. Prihodnja številka izide torej 16. julija. Redno tedensko začne izhajati »Učiteljski tovariš« zopet meseca septembra.

— Proslava 100 letnice rojstva Josipa Stritarja bo 4. in 5. julija 1936. v Velikih Laščah in Podsmreki s sledečim sporedom: dne 4. julija ob 8. uri zvečer: 1. Godba otvori uvod v proslavo. 2. Deklamacija: »Turki na Slevici«. 3. Mladinski zbor iz Vel. Lašč zapoje: »Mlade vojake«, »Predice«, »Koklo«. 4. Govor (g. banski inspektor Ivan Dolencec). 5. Mlad. zbor iz Ribnice zapoje: »Oba junaka«. 6. Mladinski zbor iz Ribnice zapoje: »Zabjo svatbo«. 7. Recitacija iz »Zorina«, iz »Spominov«, »Pikin Jožek«. 8. Duet: »Izgubljeni sin«. 9. Duet: »Spomladi v gozdu«. 10. Igra: »Oderu«. 11. Pripor: »Na senočetje«, »Pikin Jožek«. 12. Mešani zbor iz Velikih Lašč zapoje: »Pozimj iz šole«, »Večerno«. 13. Godba zaključ večerno proslavo. — V nedeljo, dne 5. julija: 1. Ob 4. uri zjutraj budnica. 2. Sprejem gostov po prihodu vlakom in odhod v Podsmreko. 3. Služba božja ob 10.30 v Podsmreki. 4. Govor (Franc Terseglav) in odkritje spominske plošče. 5. Petje: »Molitev za slovanski rod«. 6. Govori zastopnikov društev in korporacij. 7. Deklamacija: »Doma«. 8. »Bože pravde« (godba). — Po proslavi povratek v Velike Lašče na veselico s peštrimi programom.

— Na drž. učiteljski šoli v Ljubljani so se vršili učiteljski diplomski izpiti pod predsedstvom namestnika direktorja prof. dr. Josipa Šmajdka od 13. do 25. junija. Diplomsko o diplomskem učiteljskem izpitu so prejeli ti-le kandidati (inje): Benčina Silvija, Bradaška Hubertina, Cencič Tatjana, Dekanić Franica, Dequal Amalija, Erjavec Eva, Gerk Stanislava, Gliha Marija, Jaklič Silvestra, Kokalj Marijana, Kovač Stanislava, Koželj Vanda, Kračman Marija, Lampret Božena, Lesar Neža, Mastnak Marija, Metelko Antonija, Močnik Marija, Orel Vlasta, Pčelnikov Nina, Počotnik Franciška, Poženel Draga, Presen Olga, Prijatelj Danijela, Prijatelj Olga, Pustoslemšek Marija, Recelj Karolina, Ribičič Marija, Rigler Milena, Rožič Marija, Samec Danijela, Samec Marija, Sešek Kristina, Slapšak Božidara, Snoj Marija, Tuma Miroslava, Tomšič Zofija, Topolovec Terezinka, Veber Zorislava, Vrhovnik Milena, Zagorec Marija, Zevnik Marija, Zupanič Hilda, Žerjav Helena, Belčič Franc, Bergant Janez, Demšar Miroslov, Gorjup Friderik, Grimšič Ivan, Jug Feliks, Južina Franc, Karič Josip, Kek Dražo, Lenassi Viljem, Mazi Rudolf, Mizerit Klaro, Peče Oskar, Perko Anton, Pevc Anton, Pirnat Anton, Posinek Maks, Pustoslemšek Rastoslav, Stefančič Stanko, Tič Feliks, Triller Rudolf, Vrhovec Ivan, Zemljak Vitomir in Žitnik Ludovik. — Uverjenje o dopolnilnem diplomskem izpitu sta prejeli Kragelj Terezija in Medvešček Milena. Popravni izpit (konec avgusta) imajo 3 kandidati in 6 kandidatini.

— Državna moška obrtna šola za pletarstvo v Ptuj ima značaj nepopolne srednje šole z nižjim završnim izpitom. Učna doba traja tri šolska leta. Šolsko leto prične dne 1. septembra. V prvi razred se sprejemajo učenci obojega spola, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje ali mešarske šole ali šest razredov (letnikov) osnovne šole in imajo najmanj 12 let starosti. Prijave, kolkovane s kolkom za 5 Din, je vpsolati vključno do 3. septembra t. l. Vsebovati morajo: 1. krstni list; 2. zadnje šolsko izpričevalo; 3. izjavo staršev (varuha), s katero se zavezujejo, da bodo vzdrževali učenca za časa učne dobe in plačali vse stroške, ki bi nastali vsled neopravičene predčasne izstopa; 4. potrdilo davčne uprave o višini neposrednih davkov roditeljev.

— 4. letnik iz l. 1901. moškega in ženskega učiteljskega v Ljubljani ima svoj sestanek v soboto, dne 4. julija 1926. ob 19. uri v hotelu »Strukelja« v Ljubljani.

Mladinska matica

RAZPIS KNJIŽEVNIH NAGRAD.

Mladinska matica razpisuje za svoje redne publikacije dve književni nagradi, in sicer:

1. Nagrado v znesku 2500 Din za najboljši izvirni umetniški in vzgojni spis, ki bi bil primeren za mladino od 10. do 14. leta. Obseg ca. 5 tiskanih pol.

2. Nagrado prav tako v znesku 2500 Din za spis, namenjen otrokom od 6. do 9. leta. Snov poljubna. Obseg ca. 4 tiskane pole.

Nagrajena bodo samo dela, ki so zrela in primerna za tisk. Ta dela dolo tudi običajni honorar.

Sprejemajo se le tipkani rokopisi, poslani po pošti, ki naj se dopoljšajo pod psevdonimom. Isti psevdonim naj nosi tudi zaprta kuverta, katera pa naj vsebuje le kontrolno številko brez imena in naslova avtorja.

Naslove in imena sponzorirajo tajništvo Mladinske matice tekmovalci šole po presoji, ki bo objavljena v »Učiteljskem tovarišu«, da se jim lahko vrnejo rokopisi, oziroma izplača nagrada. Zaradi identifikacije naj navedejo tedaj konkurenti še psevdonim in kontrolno številko.

Rokopise sprejema do 1. januarja 1937. tajništvo Mladinske matice v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6, kjer se dobijo tudi podrobnejše informacije.

Za odbor Mladinske matice:

Predsednik:
Andrej Skulj.

Tajnik:
Albert Širok.

0 jugoslovanski vasi

Jugoslavija je agrarna država, štiri petine njenega prebivalstva žive na vasi. Gospodarski, socialni in kulturni položaj kmečkega stanu je zato odločilen za stanje države sploh. Če se to čuti že v normalnih časih, postaja v kritičnih dobah, kakor je to sedanjost, še jasnejše. Pozna se to zlasti po močnejšem interesu, ki ga kaže javnost za vas in njene razmere ter po povečani literaturi politične, gospodarske, sociološke, socialnogijske, ideološke in dr. vsebine. Vse to je jasen dokaz za prizadevanje, spoznati resničnost, s pomočjo pridobljenih spoznanj pomagati, kjer je potreba ter ohraniti vire narodnega življenja in jih krepiti. Prav tako kakor drugod ne predstavlja vas v Jugoslaviji nikakega paradiza. Zgodovinski razvoj je povzročil, da ne kaže več enotne slike, marveč se predstavlja, različno po pokrajinah, v različnih obdobjih in problemih, ki jih je treba proučevati od primera do primera. V tem je tudi regionalizem opravičen. Akopprav je celotni kompleks problemov, ki prihajajo tu v poštev, predvsem političnega, gospodarskega in socialnega pomena, mora vendarle vsak kulturni opazovalec priznati, da predstavlja vse to eno samo komponento celokupne strukture nacionalnega kolektiva. S tega gledišča naj torej, brez pretenzij kake popolnosti, navedemo nekoliko publikacij, vrednih pozornosti vsakega čitatelja, ki bi hotel dobiti globlji vpogled v osrednjo problematiko jugoslovanskega narodnega življenja.

Kakor povsod, se skušajo tudi tukaj osvetliti stvari najprej od zgodovinske strani. O tem priča prvi poizkus nekega zgodovine hrvatskega kmeta, ki jo je Josip Predavac objavil najprej v zagrebškem »Obzoru« in ki je izšla po njegovi smrti v knjigi »Selo i seljaci«. Napisao ing. agr. Josip Predavac. Priredio za štampu dr. Božidar Murgić. (Zagreb 1934.) Poleg zgodovinskega dela, ki tvori jedro knjige, obsega delo tudi odstavek, ki skuša pokazati žive ljudske sile sedanjosti. Vsa